

УДК 811.111:378.02

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-16-13>

Ірина КОРОБОВА

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150

ORCID: 0000-0001-8253-9330

Бібліографічний опис статті: Коробова, І. (2022). Комунікативний метод вивчення англійської мови у закладах вищої освіти. *Актуальні питання іноземної філології*, 16, 85–90, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-16-13>

КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті з'ясовано роль та значення комунікативного методу для вивчення іноземної мови студентами закладів вищої освіти. Рівень іношомовної підготовки студентів у закладах вищої освіти потребує відповідності світовим тенденціям комунікації на високому фаховому рівні. Мета дослідження – визначити роль та основні характеристики комунікативного методу вивчення іноземних мов студентами у закладах вищої освіти XXI століття спортивного напрямку. Методи дослідження – структурно-системний аналіз змісту, форм, методів і засобів навчання, порівняльний аналіз, хронологічний та діахронний.

Результатом сформованості у студентів закладів вищої освіти належного рівня готовності до застосування іношомовної комунікації є набуття мовної та мовленнєвої компетентності. Цей процес передбачає опанування певних знань, вироблення професійно спрямованих комунікативних умінь і навичок через застосування сучасних методів вивчення іноземної мови. Комунікативний метод передбачає формування у студентів закладів вищої освіти комунікативної компетентності на основі реальних моделей процесу спілкування через розвиток особистості, розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу. Основні групи вправ для формування комунікативних навичок у студентів закладів вищої освіти спортивного напрямку: ситуативні, респонсивні, описові, ігрові, дискусійні, репродуктивні. Зважаючи на обставини, що пов'язані із пандемією XXI століття, фокус комунікативного методу вивчення іноземних мов змістився в бік Інтернет технологій. Використання комунікативного методу вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти спортивного напрямку має на меті розвиток особистості студента та підготовку його до міжкультурного спілкування на високому рівні. Перспектива подальших досліджень передбачає детальний аналіз інших методів, які використовуються для підвищення рівня знань студентів закладів вищої освіти у процесі опанування іноземною мовою.

Ключові слова: іноземна мова, комунікативний метод, заклад вищої освіти, спортивний напрямок, студент.

Ірина КОРОБОВА

PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Ukrainian and Foreign Languages, National University of Physical Education and Sport of Ukraine, 1, str. Physical Culture, Kyiv-150, Ukraine, 03150

ORCID: 0000-0001-8253-9330

To cite this article: Korobova, I. (2022). Komunikatyvnyi metod vyvchennia anhliiskoi movy u zakladakh vyshchoi osvity [Communicative method of studying English at higher education institutions]. *Current Issues of Foreign Philology*, 16, 85–90, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-16-13>

COMMUNICATIVE METHOD OF STUDYING ENGLISH AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article clarifies the role and importance of the communicative method for learning a foreign language by students of higher education institutions. The level of foreign language training of students at higher education institutions requires compliance with global trends in communication at a high professional level. The purpose of the study is to determine the role and main characteristics of the communicative method in learning foreign languages by students at higher education institutions of the sports in the XXI century. Research methods are structural and systematic analysis of the content, forms, methods and means of teaching, comparative analysis, chronological and diachronic.

The formation result at students of higher education institutions of the appropriate level to use foreign language communication is the acquisition of language and speech competence. This process involves the acquisition of certain knowledge, the development of professionally oriented communication skills through the use of modern methods in learning a foreign language. The communicative method involves the formation of communicative competence at students of higher education based on real communication models through the development of personality, the disclosure of its reserve capabilities and creative potential. The main groups of exercises for the formation of communication skills at students of higher education institutions of sports are situational, responsive, descriptive, game, discussion, reproductive. Given the circumstances surrounding the 21st century pandemic, the focus of the communicative method in learning foreign languages has shifted towards Internet technologies. The use of the communicative method in learning foreign languages at higher education institutions of sports aims to develop the student's personality and prepare for intercultural communication at a high level. The prospect of further research provides a detailed analysis of other methods used to increase the level of students' knowledge at higher education institutions in the process of mastering a foreign language.

Key words: foreign language, communicative method, the institution of higher education, sports direction, student.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток українського суспільства XXI століття характеризується збільшенням інтеграційних процесів у світову спільноту, активізацією співпраці з міжнародними організаціями, розширенням сфер взаємодії з іноземними партнерами, що зумовлює необхідність формування іншомовної комунікативної компетенції. Рівень іншомовної підготовки студентів у закладах вищої освіти потребує відповідності світовим тенденціям комунікації на високому фаховому рівні. Підготовка майбутніх фахівців у закладах вищої освіти регламентується Законом України «Про освіту» (2017 р.) та «Про вищу освіту» (2014 р.), Національною стратегією розвитку освіти в Україні. Головною метою навчання іноземних мов у закладах вищої освіти є набуття студентами вмінь і навичок грамотного використання іноземної мови в щоденному, діловому та професійному спілкуванні. Особливо актуальною ця мета залишається для студентів закладів вищої освіти спортивного напрямку, адже постійна взаємодія з іноземними колегами потребує адекватного спілкування, задовольняючи професійні виклики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз джерельної бази дає підстави стверджувати, що питанням вивчення іноземних мов цікавилися багато вчених. Так, Заболотська, А. Долапчі, Г. Карловська, Ю. Котова, Л. Лічман, К. Матійчук, Н. Микитенко, Е. Мироненко, Л. Морська, Н. Приміна, В. Стрекозін досліджували питання навчання іноземних мов у системі освіти України. О. Іщенко та О. Матвіяс цікавилися методикою засвоєння іноземних мов у рамках євроінтеграції (Іщенко & Матвіяс, 2009), А. Білоцерковець – новітніми методами викладання іноземної мови за професійним спрямуванням (Білоцерковець, 2017); Ж. Ніколаєва аналізувала європейські стан-

дарту вивчення іноземних мов з метою їх імplementації в освітній простір (Ніколаєва, 2004). Р. Ленгс, У. Літлвуд, О. Леонтьєв, О. Карп'юк, Н. Склярєнко та інші зробили значний внесок в теорію та практику комунікативного методу вивчення іноземних мов. Однак питанню комунікативного методу вивчення іноземної мови студентами закладів вищої освіти спортивного напрямку приділено зовсім мало уваги, що аргументує актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження – визначити роль та основні характеристики комунікативного методу вивчення іноземних мов студентами у закладах вищої освіти XXI століття спортивного напрямку. Об'єкт дослідження – сутність процесу вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти. Предмет дослідження – комунікативний метод вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти XXI століття спортивного напрямку. Матеріалом дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених XXI століття; законодавчі й нормативні акти.

Методи дослідження: структурно-системний аналіз змісту, форм, методів і засобів навчання дав можливість систематизації та узагальнення теорії і практики іншомовної підготовки на різних етапах розвитку освіти; порівняльний аналіз передбачав теоретичний аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукових джерел; хронологічний та діахронний методи стали засобом для визначення тенденцій вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Гармонізація вищої освіти України відповідно до вимог Європейського простору, її розвиток здійснюється за певними принципами. Це, насамперед, пріоритетне запровадження інноваційних досягнень освіти і науки. Відомо, що саме інноваційний шлях розвитку суспільства може забезпечити формування покоління людей, які мислять

та працюють по-новому. Як наслідок, головна увага приділятиметься розвитку особистості, її культурологічній і комунікативній підготовленості, здатності самостійно здобувати і розвивати знання, формувати інформаційні та соціальні навички (Сизоненко, 2008, с. 29–30).

Закон України «Про вищу освіту» серед основних завдань вищих навчальних закладів передбачає «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності» (Про вищу освіту, 2014, с. 6). Тому якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних методів та підходів до опанування іноземною мовою у закладах вищої освіти напряму спорту.

Результатом сформованості у студентів закладів вищої освіти належного рівня готовності до застосування іншомовної комунікації є набуття мовної та мовленнєвої компетентності через вивчення іноземних мов. Цей процес передбачає опанування певних знань, вироблення професійно спрямованих комунікативних умінь і навичок через застосування сучасних методів вивчення іноземної мови.

Обираючи ті чи інші методи, викладач мусить дотримуватись певних критеріїв і ставити перед собою цілі, які будуть досягнуті, а саме: аналіз мовних потреб студентів залежно від обраної спеціальності; орієнтування на практичне використання мови; націленість на навчання орієнтування в іншомовному матеріалі та в іншомовному середовищі; навчання студентів вести бесіди на професійні теми та розробляти власні проекти (Білоцерковець, 2017, с. 21–22).

Комунікативний метод передбачає формування у студентів закладів вищої освіти комунікативної компетенції на основі мовних знань і навичок.

Суть комунікативного навчання полягає в тому, що процес навчання є моделлю процесу спілкування. Для цього необхідно моделювати основні, принципово важливі, сутнісні параметри спілкування, до яких належать особистісний характер комунікативної діяльності суб'єкта спілкування, взаємодія мовних партнерів, ситуації як форми функціонування спілкування, змістовна основа процесу спілкування, система мовних засобів, засвоєння якої забезпечило б комунікативну діяльність у ситуаціях спілкування, функціональний характер засво-

єння і використання мовних засобів, евристичність (новизна) спілкування і т. д. (Пассов, 1989, с. 4).

Комунікативність передбачає три основні умови (Тарнопольський, 1993):

1) спрямованість навчання студента на вироблення граматичних, лексичних, фонетичних, мовленнєвих навичок та умінь, що забезпечують можливість здійснення іншомовної мовленнєвої діяльності під час спілкування, реалізацію мови в актах комунікації;

2) комунікативний характер вправ, що використовуються в навчальному процесі для вироблення навичок і мовленнєвих умінь. (Принцип ситуативного мовленнєвого спілкування);

3) формування у студентів спонукально-мотиваційної фази діяльності – створення потреби в іншомовному мовленнєвому спілкуванні. Для цього потрібна висока позитивна мотивація: а) без мотивації мовленнєва діяльність взагалі не може розпочатися; б) сама ефективність мовленнєвої діяльності зростає, коли є високою позитивна мотивація.

Комунікативний метод спрямований на розвиток і вдосконалення особистості, розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створює передумови для ефективного покращення навчального процесу в закладах вищої освіти (Білан, 2012, с. 152–153).

Зважаючи на той факт, що мова потрібна для спілкування, метою навчання повинна стати комунікативна компетенція, яка включає в себе такі компетенції: 1) мовну (володіння мовним матеріалом для його використання у формі мовних висловлювань); 2) соціолінгвістичну (здатність використовувати мовні одиниці відповідно до ситуацій спілкування); 3) дискурсивну (здатність розуміти і досягати зв'язності у сприйнятті та продукуванні окремих висловлювань у межах комунікативно-значимих мовленнєвих утворень); 4) стратегічну (рівень обізнаності з соціально-культурним контекстом функціонування мови); 5) соціальну (здатність і готовність до спілкування з іншими) (Байдак, 2017).

Поділяємо думку Т. Кравчини (Кравчина, 2017), щодо основних принципів, які стосуються комунікативного методу на заняттях іноземної мови:

1. Принцип мовленнєвої спрямованості, що полягає в практичному користуванні мовою

у ситуаціях, які максимально наближені до реального спілкування.

2. Принцип індивідуалізації, що передбачає врахування індивідуально-психологічних особливостей студентів. Саме вони впливають на успішне оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю. Комунікативність включає в себе індивідуалізацію навчання мовної діяльності, під якою розуміємо врахування всіх властивостей студента як індивідуальності: його здібностей, вміння здійснювати мовну і навчальну діяльність, його особливих якостей.

3. Принцип автентичності, що передбачає використання таких автентичних матеріалів, які використовуються носіями мови.

4. Принцип інтерактивності зумовлює навчання переважно у групах, оскільки в умовах групової взаємодії між студентами утворюється спільний фонд інформації про досліджуваний предмет, яким вони користуються разом. Дослідження показують, що при груповій роботі підвищується не лише мотивація студентів, але й їх успішність.

5. Принцип інтенсивного використання фахових знань студентів, що є надзвичайно актуальним у немовних вищих навчальних закладах. Адже основне завдання, навчити студентів працювати з текстами за їх спеціальністю, розуміти фахову термінологію та розмовляти за темами. Слід розробляти завдання, які б дозволяли не лише активізувати фахові знання сильних студентів, краще засвоювати фахову лексику та розвивати навички говоріння, але й підвищувати мотивацію та інтерес до даної теми слабких студентів.

6. Принцип ситуативності або контекстуальної обумовленості. Він означає, що мова та мовні засоби застосовуються в межах відповідного соціального контексту, тобто ситуативно. Контекст дозволяє адекватно зрозуміти кожне слово, речення завдяки його контекстуалізації – співвіднесенням його значення із значенням навколишніх одиниць. Ситуативність є обов'язковим елементом комунікативного методу, завдяки якому стимулюється мовленнєва діяльність студентів та розвиваються їх мовленнєві навички.

Комунікативно-орієнтоване навчання передбачає менш жорстке ставлення до помилок. Рекомендується не переривати процес спілкування, а розбирати помилки лише по завершенню кому-

нікативної ситуації. При цьому основна увага приділяється тим помилкам, які суттєво спотворюють зміст висловлювання. Уміння адекватно виправляти помилки, не порушуючи цілісності висловлювання студента і не відбиваючи у нього бажання розмовляти, – це ключ до успішного викладання (Байдак, 2017).

Основними перевагами комунікативного методу навчання є органічне поєднання свідомих і підсвідомих компонентів у процесі навчання іноземної мови, тобто засвоєння правил іншомовних моделей відбувається одночасно з оволодінням їх комунікативно-мовленнєвою функцією. Реалізація комунікативного підходу у навчальному процесі з іноземної мови означає, що формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь відбувається шляхом і завдяки здійсненню студентами іншомовної мовленнєвої діяльності. Тобто оволодіння засобами спілкування, аудіювання, читання та письма здійснюється шляхом реалізації цих видів мовленнєвої діяльності в процесі навчання в умовах, що моделюють ситуації реального спілкування (Бесараб, 2015, с. 316).

Наш практичний досвід дозволяє констатувати такі основні групи вправ для формування комунікативних навичок, що повинні стати невід'ємною частиною заняття з іноземної мови для студентів закладів вищої освіти спортивного напрямку:

1. Ситуативні вправи (проблемні та рольові ситуації).
2. Респонсивні вправи (запитання-відповіді та бесіди).
3. Описові вправи (опис реальних ситуацій та об'єктів).
4. Ігрові вправи (різноманітні ігри).
5. Дискусійні вправи (навчальні дискусії).
6. Репродуктивні вправи (перекази та інсценізація).

Різновидом комунікативного методу є когнітивно-комунікативний. Він має у своїй основі принцип усвідомлення під час навчання. Згідно із цим методом вивчення лінгвістичного явища повинно спиратися на розуміння його виникнення та використання в мові. Вправи когнітивно-комунікативного характеру повинні захоплювати увагу студентів, підштовхувати їх зацікавленість у подальшому засвоєнні, вчити аналізувати, порівнювати, та відшукувати взаємозв'язки (Мельнікова, 2014, с. 58).

Однак, зважаючи на обставини, що пов'язані із пандемією XXI століття, фокус комунікативного методу вивчення іноземних мов змістився в бік Інтернет технологій.

Інтернет – це міжнаціональне, крос-культурне суспільство, чия життєдіяльність заснована на електронному спілкуванні мільйонів людей в усьому світі, найбільша за розмірами і кількості учасників розмова, що коли-небудь відбувалася. Спілкуючись в іншомовному середовищі, студенти опиняються в дійсних життєвих ситуаціях. Вони приймають рішення широкого кола реалістичних, цікавих і досяжних задач, навчаються спонтанно і адекватно на них реагувати, що стимулює створення оригінальних висловлювань, а не шаблонну маніпуляцію мовними формулами (Полат, 2001, с. 41).

Вважаємо, що запровадження комунікативного підходу вивчення іноземної мови для студентів закладів вищої освіти напрямку спорту, з одного боку, передбачає усвідомлення вироб-

ничих потреб, використання спеціальної термінології, узагальнення й аналіз інформації, а також розуміння її ролі у професійній діяльності; з іншого боку, сприяє подоланню психологічного бар'єру через залучення до комунікації.

Висновки. Використання комунікативного методу вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти спортивного напрямку має на меті розвиток особистості студента та підготовку його до міжкультурного спілкування на високому рівні. Основною перевагою такого методу є те, що процес вивчення іноземних мов будується паралельно реальному мовленнєвому спілкуванню. Особливо актуальним залишається спілкування в мережі Інтернет, що зумовлене викликами пандемії XXI століття і реалізує реальність сьогодення.

Перспектива подальших досліджень передбачає детальний аналіз інших методів, які використовуються для підвищення рівня знань студентів закладів вищої освіти у процесі опанування іноземною мовою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Байдак Л. І. Суть комунікативного методу викладання іноземних мов. *Materiały XIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, "Naukowoprzestrzeń Europy-2017"*, (Przemysł, 07–15 kwietnia 2017 r.). Przemysł : Nauka i studia, 2017. Posekcjach : Filologiczne nauki. С. 25–30.
2. Бесараб Т. П. Переваги комунікативного підходу при вивченні іноземних мов у ВНЗ. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2015. № 58. С. 315–317.
3. Білан Н. Комунікативний метод навчання іноземних мов студентів немовних ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2012. № 5. С. 149–153.
4. Білоцерковець А. Новітні методи викладання іноземної мови за професійним спрямуванням у ВНЗ. *Дослідження та впровадження в початковий процес сучасних моделей викладання іноземної мови за фахом* : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з питань методики викладання іноземної мови, 15 травня 2017 р. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 21–22.
5. Іщенко О., Матвіяк О. Вивчення англійської мови в умовах вступу України у європейський освітній простір. *Вісник Львівського університету*. 2009. № 25. С. 353–357.
6. Кравчина Т. В. Сутність комунікативного методу навчання іноземним мовам. *Фізико-математична освіта*. 2017. № 1 (11). С. 68–71.
7. Мельнікова Т. Сучасні методи викладання іноземних мов. *Лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., 24–25 квітня 2014 р. Дніпропетровськ, 2014. С. 57–59.
8. Ніколаєва Ж. В. Навчання іноземних мов у ВНЗ у контексті Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти. *Наукові праці. Педагогічні науки*. 2004. № 29. С. 127–130.
9. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. Москва : Русский язык, 1989. 276 с.
10. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учебное пособие для студентов пед. вузов и системы повышения квалификации пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, Д. Е. Петров. М. : Центр «Академия», 2001. 272 с.
11. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 63. Ст. 1728.
12. Сизоненко В. Політика і стратегія інноваційного розвитку України: євроінтеграційний аспект. *Вища школа*. 2008. № 6. С. 29–30.
13. Тарнопольський Б. Методика викладання англійської мови. К. : Вища шк., 1993. 167 с.

14. Chua N. A., Soon G. Y. Performing Communicative Language Teaching in Mandarin Mobile Learning. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM)*. 2021. 15 (05), pp. 87–99. <https://doi.org/10.3991/ijim.v15i05.20899>
15. Sabrina A. The Implementation of Communicative Language Teaching in English Practice. *Notion: Journal of Linguistics, Literature, and Culture*. 2020. Vol. 2 (1), pp. 17–27. <http://doi.org/10.12928/notion.v2i1.1750>

REFERENCES:

1. Baidak, L. I. (2017). Sut komunikatyvnoho metodu vykladannia inozemnykh mov [The essence of the communicative method of teaching foreign languages]. *Materialy XIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, "Naukowoprzestrzeń Europy-2017" – Proceedings of the XIII International Scientific and Practical Conference, "Naukowoprzestrzeń Europy-2017"*, pp. 25–30. [in Ukrainian]
2. Besarab, T. P. (2015). Perevahy komunikatyvnoho pidkhodu pry vyvchenni inozemnykh mov u VNZ [Advantages of the communicative approach in the study of foreign languages in higher education]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia" – Scientific notes of the National University "Ostroh Academy"*, no. 58. Pp. 315–317. [in Ukrainian]
3. Bilan, N. (2012). Komunikatyvnyi metod navchannia inozemnykh mov studentiv nemovnykh VNZ [Communicative method of teaching foreign languages to students of non-language universities]. *Molod i rynok - Youth and the market*. no. 5. Pp. 149–153. [in Ukrainian]
4. Bilotserkovets, A. (2017). Novitni metody vykladannia inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam u VNZ [The latest methods of teaching a foreign language in a professional direction in higher education]. *Doslidzhennia ta vprovadzhennia v nachalni protses suchasnykh modelei vykladannia inozemnoi movy za fakhom : zb. materialiv III Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf. z pytan metodyky vykladannia inozemnoi movy – Research and implementation in the initial process of modern models of teaching a foreign language in the specialty : coll. materials III Ukrainian. scientific-practical internet conference on the methods of teaching a foreign language*. Odesa : Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I. I. Mechnykova, pp. 21–22. [in Ukrainian]
5. Ishchenko, O. & Matviias, O. (2009). Vyvchennia anhliiskoi movy v umovakh vstupu Ukrainy u yevropeiskyi osvittii prostir [Study of English in the conditions of Ukrainian accession to the European educational area]. *Visnyk Lvivskoho universytetu – Bulletin of Lviv University*. no. 25. Pp. 353–357. [in Ukrainian]
6. Kravchyna, T. V. (2017). Sutnist komunikatyvnoho metodu navchannia inozemnym movam [The essence of the communicative method of teaching foreign languages]. *Fizyko-matematychna osvita – Physical and mathematical education*, no. 1 (11), pp. 68–71. [in Ukrainian]
7. Melnikova, T. (2014). Suchasni metody vykladannia inozemnykh mov [Modern methods of teaching foreign languages]. *Linhvistychni ta linhvokulturolohichni aspekty navchannia inozemnykh studentiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy : materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. konf. – Linguistic and linguocultural aspects of teaching foreign students in higher educational institutions of Ukraine : materials IV Ukrainian. scientific-practical conf. Dnipropetrovsk*, pp. 57–59. [in Ukrainian]
8. Nikolaieva, Zh. V. (2004). Navchannia inozemnykh mov u VNZ u konteksti Zahalnoievropeiskyykh Rekomendatsii z movnoi osvity [Teaching foreign languages in higher education in the context of European Recommendations on language education]. *Naukovi pratsi. Pedagogichni nauky – Scientific works. Pedagogical sciences*, no. 29. Pp. 127–130. [in Ukrainian]
9. Passov, E. I. (1989). Osnovy komunikativnoy metodiki obucheniya inoyazyichnomu obscheniyu [Fundamentals of the communicative method in teaching foreign language communication]. Moskva : Russkiy yazyik. [in Russian]
10. Polat, E. S. (2001). Novyie pedagogicheskie i informatsionnyie tehnologii v sisteme obrazovaniya : uchebnoe posobie dlya studentov ped. vuzov i sistemyi povysheniya kvalifikatsii ped. kadrov [New pedagogical and information technologies in the education system]: a textbook for students of ped. universities and systems for advanced training of ped. personnel / E. S. Polat, M. Yu. Buharkina, M. V. Moiseeva, D. E. Petrov. M. : Tsentr "Akademiya". [in Russian]
11. Pro vyshchu osvitu (2014) : Zakon Ukrainy vid 1 lyp. 2014 r. № 1556-VII [On higher education: Law of Ukraine of July 1. 2014 № 1556-VII]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, no. 63. Art. 1728. [in Ukrainian]
12. Syzonenko, V. (2008). Polityka i stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy: yevrointehratsiinyi aspekt [Policy and strategy of innovative development of Ukraine: European integration aspect]. *Vyshcha shkola – High school*, no. 6. Pp. 29–30. [in Ukrainian]
13. Tarnopolskyi, B. (1993). Metodyka vykladannia anhliiskoi movy [Methods of teaching English]. K. : Vyshcha shk. [in Ukrainian]
14. Chua, N. A. & Soon, G. Y. (2021). Performing Communicative Language Teaching in Mandarin Mobile Learning. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM)*. 15 (05), pp. 87–99. <https://doi.org/10.3991/ijim.v15i05.20899> [in English]
15. Sabrina, A. (2020). The Implementation of Communicative Language Teaching in English Practice. *Notion: Journal of Linguistics, Literature, and Culture*, vol. 2 (1), pp. 17–27. <http://doi.org/10.12928/notion.v2i1.1750> [in English]